

bile est, maxime ubi tanta ratio differentiae potest facile assignari; tam etiam quia ex illo antecedente contrarium potius inferri debisset. Itaque, si negemus Episcopos habere jurisdictionem jure divino, inde a fortiori infertur idem dicendum esse de omnibus inferioribus Prælatibus, sive secularibus, sive religiosis; si vero de Episcopis id admittimus, inde etiam colligimus de inferioribus non esse admittendum, primo quidem, quia hoc tanquam speciale habet aliquam rationem in Episcopis, quia eorum dignitas est de jure divino, et quia divinum præceptum est, ut Ecclesia per Episcopos regatur, juxta illud Actor. 20: *Posuit vos Spiritus Sanctus Episcopos regere Ecclesiam Dei*. Aliæ vero inferiores dignitates, quantum spectat ad potestatem jurisdictionis fori contentiosi, nec sunt ex institutione Christi, nec ex præcepto ejus.

11. Unde argumentor secundo, quia quod religiosi sint exempti a jurisdictione Episcoporum, non solum non est de præcepto divino, verum etiam videtur potius quædam quasi dispensatio, vel limitatio juris divini, quod de se erat indifferens; ergo, quod religiosi habeant intrinsecos Prælatos, ut sic dicam, habentes propriam jurisdictionem, non potest esse de jure divino. Patet consequentia, quia necessitas talium Prælatorum supponit dictam exemptionem, nam si religiosi essent subjecti Episcopis, per eos eorumque vicarios possent immediate gubernari in his quæ ad jurisdictionem spectant, relicta eis tantum domestica administratione, ad quam potestas dominativa, et votum obedientiæ sufficit; sicut olim fieri diximus, et nunc fit cum multis monialibus, et cum religiosis mere laicis. Antecedens autem per se notum videtur, quia hæc exemptio fuit privilegium voluntarium, quod proinde multo tempore concessum non est; et incepisse videtur aliqua ex parte a temporibus Gregorii I, qui monachos Sancti Benedicti vel omnino, vel magna ex parte a jurisdictione Episcoporum exemit, ut colligitur ex Concilio Lateranensi, sub eodem Gregorio I, et ex lib. 7 Epistolarum ejus, epist. 18, et ex cap. 1 et 5, 18, quæst. 2. Alexander vero III postea exemit Carthusianos, et Honorius III Ordines S. Francisci et Dominici, et deinceps hæc exemptio amplificata est, antea enim non erat adeo universalis, etiam usque ad tempora Innocentii III, ut constat ex Concilio Lateranensi, sub eodem, can. 12, et ex cap. *Cum dilectus*, de Relig. dom., nec fingi potest tanta necessitas postea suborta,

quæ ex vi juris divini aut naturalis Pontifices obligaverit ex præcepto ad hanc exemptionem faciendam. Nec dubito quin de absoluta potestate possit nunc illam revocare, ita ut factum teneat, quamvis sine justa causa jam id non recte fiat.

12. Ad quartum respondetur imprimis distinguendo majorem, nam status religionis præcise quoad substantialia vota est a Christo immediate institutus; ad illum autem ut sic non sunt necessarii Prælati, qui religiosi sint, nedum ejusdem ordinis et habitus. Quod patet, quia non est de essentia talis status, ut sit in communi vita seu congregatione, pro qua maxime posset esse necessaria dicta prælatio. Status autem religionis, quoad omnes circumstantias, quas nunc habet, non est ex institutione Christi immediate, sed adjuncta ecclesiastica prudentia ac dispositione, et ideo quamvis in illo statu, prout nunc est, esset simpliciter necessaria dicta jurisdictio, non sequitur datam esse immediate a Christo; sed pertinere potest, ut revera pertinet, ad eas circumstantias quas Ecclesia addidit. Secundo dicitur, etiam in hoc statu prout nunc est in vita communi, vel sub uno Præfecto, jurisdictionem ordinariam in Præfecto existentem non esse simpliciter necessariam ad conservationem talis status, ut patet in monasteriis monialium, quæ immediate subduntur Episcopis, et in antiquis monasteriis monachorum. Quocirca ratio illa, qua jura utuntur, non fundatur in absoluta necessitate, sed in majori congruitate et prudentiori regimine, alioqui dispositio illorum jurium non esset constitutiva novi juris, sed tantum declarativa juris divini; quod est contra illam particulam *de cætero*, quæ in dicta Clementina habetur. Adde præterea, illa decreta supponere statum religiosum prout nunc est ab Ecclesia institutum, et non stando in mero jure divino. Supposito enim, quod Ecclesia voluerit ut religiosi habeant proprios et immediatos Prælatos ordinarios, distinctos ab Episcopis, valde consentaneum rationi est, ac fere necessarium ex ipsa rei natura, ut sint religiosi, et ejusdem ordinis, ut postea videbimus. At vero id, quod supponitur, non est de jure divino, quia Episcopi possent esse proximi Prælati religiosorum. Unde etiam nunc, ex communi sententia, ad Ecclesiam regularem, si sit Cathedralis, potest eligi in Episcopum clericus secularis, juxta *c. Nullus*, de Elect., in 6, et argum. Clementinæ 1, de Electione, et *c. Quod Dei timorem*, de Statu

regular., et notat Abbas, in dict. *c. Cum causam*, de Electione, n. 6; et rationem reddit, quia Episcopus propter excellentiam dignitatis suæ potest dici religiosus, et ideo potest religiosis immediate præesse. Ergo idem potuisset Ecclesia instituere de quocumque conventu religioso, etiamsi Cathedralis Ecclesiam non habeat.

13. *Instantia ab incommodo removetur dupliciter.*—Quod si quis dicat non posse unum Episcopum convenienter tot conventus immediate gubernare, dicitur imprimis hoc esse accidentarium ratione multitudinis, non per se ratione status religiosi, quem consideramus. Deinde dicitur potuisse singulos conventus gubernare per vicarios suos, qui non ordinariam, sed delegatam tantum jurisdictionem ab illo haberent, et ideo proprii Prælati non essent, juxta doctrinam receptam, supra notatam ex Panormitano, Angelo, Sylvestro, et aliis. Possent etiam hi vicarii seu delegati in rigore esse seculares, quales videntur olim fuisse Presbyteri monasteriis præpositi ab Episcopis, de quibus mentionem faciunt Concilium Chalcedonense et Augustinus supra citati, quamvis interdum etiam fuerint ex eisdem religiosis; quando enim inter monachos aliquis inveniebatur sacerdotio dignus, et ad illud munus aptus, ille potius eligebatur, quia negari non potest quin, cæteris paribus, hic ordo melior, et convenientior sit; et hujusmodi videtur fuisse Paphnutius ille, quem Presbyterum congregationis Scythiæ vocat, et summe laudat Casianus, collat. 3, capite 1, et Daniel successor ejus, de quo loquitur collat. 4, capite 1. Huc etiam spectat quod refert Epiphanius, Epist. ad Joannem, Episcopum Hierosolymitanum, se ordinasse sacerdotem quemdam monachum renuentem, eo quod multitudo fratrum presbytero careret. Sic etiam intelligo quod refert Hieronymus, in epitaphio Paulæ, in Monte Nitriæ occurrisse Paulæ innumerabiles turbas monachorum, ex quibus multos sacerdotales et Leviticus sublimabat gradus; erant enim, ut fertur, in eo monte ad quinque millia monachorum, inter quos plures fuisse sacerdotio dignos, et aptos ad regendum alios, credibile est. Quod autem hi Presbyteri olim fuerint quasi vicarii, vel coadjutores Episcoporum in hoc munere, can. 8 Concilii Chalcedonensis supra citatus satis ostendit, ubi præcipiuntur esse sub potestate Episcopi secundum traditionem sanctorum Patrum, et can. 4 statuit, Monachos per unamquamque

civitatem aut regionem subjectos esse Episcopo, et idem colligitur ex canone 14, 54 et 56 Concilii Nicæni, quos refert Alphonsus Pisanus, lib. 3 ejusdem Concilii; et præsertim est notandus 14: *Si quis laicus fieri monachus voluerit sine licentia Episcopi, qui illius monasterii potestatem habet, non est recipiendus*; ubi supponitur monasteria tunc fuisse sub potestate Episcoporum; quod expresse decrevit multo post Concilium Aurelianense tempore Simmachi Papæ, can. 21: *Abates (ait) pro humilitate religionis in Episcoporum potestate consistant*, habetur in *c. Abates*, 18, quæst. 2, ubi multa alia similia ex variis Conciliis referuntur. Ex quibus constat Episcopos fuisse proprios Prælatos religiosorum, et Abbates aut jurisdictionem non habuisse, vel certe non nisi delegatam ab Episcopis; vel postquam coeperunt ordinariam habere, habuisse illam dependentem ab Episcopis, donec per privilegia exempti fuerunt. Quæ omnia sunt manifesta signa jurisdictionis per ipsos Episcopos vel per Summum Pontificem concessæ, ex liberali gratia, et meliori quadam providentia, supposita varietate temporum et religionum, non ex absoluta juris divini necessitate.

14. *Videri dictam jurisdictionem nasci saltem ex jure communi positivo.*—Ulterius vero quæri hic potest utrum habeant hi Prælati jurisdictionem, ex communi jure civili, aut canonico. Cum autem hæc jurisdictio spiritualis sit, clarum est non posse oriri directe ex jure civili; posset autem ei attribui, vel quatenus in eo explicatur aliqua ratio naturalis quæ hoc postulat, vel quatenus in eo aliquid disponitur, quod a jure canonico acceptatur, eo ipso quod non rejicitur, ut, verbi gratia, in lege ult., *C. de Jurisdic. omnium judicium*, disponitur, ut qui in aliqua militia connumerati sunt, his judicibus subsint, qui eis in tali jurisdictione præsent; nam hoc videtur postulare naturalis æquitas et ratio. Facit deinde caput *Cum Ecclesiarum*, de Offic. ordin., quatenus significat unumquemque Prælatum habere jurisdictionem in suam plebem, seu congregationem sibi subjectam.

15. Dico tamen jurisdictionem hanc, quoad religiones omnes, non posse satis fundari in jure communi, quia nullum datur quo universim statutum sit, ut religio, quatenus talis est, constet Prælatibus habentibus propriam et intrinsecam jurisdictionem. Nam, ut supra, num. 2, probavi, non est de intrinseca ratione status religiosi, ut constet propriis

Prælati jurisdictionem ecclesiasticam habentibus; imo non semper illam habuerunt, nec modo habent omnes, præsertim moniales, et si quæ sunt religiones pure laicorum; igitur ex hoc præcise quod religio instituitur, vel etiam approbatur, non sequitur habere jurisdictionem, nisi ei in super conferatur; nullum autem est commune jus canonicum quod hoc statuatur, ut vi illius statim censeatur conferri. Non ergo datur ex vi juris communis. Nec dicta jura quidquam probant; nam utrumque supponit judicem, aut Prælatum habentem jurisdictionem, et ea supposita, statuunt ut ei pareatur. Circa illam vero legem advertenda est vulgaris differentia inter jurisdictionem civilem et ecclesiasticam, quod civilis proveniat ab ipsa communitate hominum; spiritualis a Christo in Papam, et per hunc in alios. Illa ergo lex loquitur de jurisdictione civili, quam communitas aliqua conferre potest suo præfecto, quem sibi in judicem, et immediatum superiorem eligit, sive id faciat adminiculo ipsius juris civilis, sive illo tantum non contradicente. Hoc autem non potest in exemplum adduci ad religiosos de quibus agimus, quia eorum jurisdictio debet esse spiritualis et a capite manare. Circa alium vero textum canonicum, est observandum in eo sermonem esse de propriis Ecclesiarum Prælati, qui jurisdictionem habent fori contentiosi; nam hoc esset ratione Prælati in rigore sumpti, ut supra cum communi docuimus. Si ergo supponatur religio habere Prælatum in hac significatione, clarum est eum habere jurisdictionem, et hoc solum probatur ex illo textu; attamen hoc ipsum est quod quærimus, an, videlicet, Præfecti seu Rectores religionum, vel quocumque alio vocentur nomine, ex vi juris communis habeant quod sint veri Prælati in dicto sensu, et hoc nec ex illo textu, nec ex alio probari potest.

16. *Quando cæperunt religiones habere jurisdictionem per specialia jura.* — Sed quæri tandem potest quando inceperint religiosi habere ecclesiasticam jurisdictionem. Respondetur de hoc initio non satis constare, neque idem pro omnibus posse assignari; nam, cum non sit fundatum in jure communi, debet ad speciales concessionem revocari; quæ concessionem factæ sunt aliquibus religionibus statim a principio earum, aliquando vero longa post tempora, quæ incerta sunt; et ideo propria singularum religionum indulta, vel historiae, et antiquæ consuetudines, sunt con-

sulenda. Videtur autem hæc jurisdictio in religione S. Benedicti modo aliquo incepisse a tempore Divi Gregorii, ut significatur in c. *Quam sit necessarium*, 18, quæst. 2, quamvis neque ibi expresse jurisdictio eis concedatur, sed aliquæ exemptiones, vel immunitates, quas Episcopi violare non possint. Quamdiu ergo religiosi fuerunt subjecti Episcopis, non videntur habuisse propriam jurisdictionem saltem ab Apostolica Sede, sed quam Episcopi delegare volebant; unde tunc proprie videtur hæc jurisdictio incepisse, cum primum exemptio religionum a jurisdictione Episcoporum incepit. Exemptio autem quoad integras religiones initium videtur habuisse a temporibus Alexandri III, Innocentii III et Honorii III. Nam Carthusiensem ordinem Alexander III exemit¹; Innocentius vero et Honorius mendicantes ordines; et deinceps Romani Pontifices similia privilegia aliis religionibus concesserunt. Ante hæc vero tempora videntur fuisse aliqua monasteria exempta, licet alia ejusdem ordinis subjecta essent Episcopo diocesis, ut colligitur ex capite *Cum dilectus*, de Religios. domib., et ex capite *In singulis*, et cap. ultimo, de Statu monach. Et ita in diversis monasteriis ejusdem ordinis fieri tunc poterat, ut unus Prælati jurisdictionem haberet, et non alius, sicut hodie sunt etiam monasteria monialium, quæ cum sub eadem regula, verbi gratia, Sancti Benedicti aut Francisci vivant, alia tamen Prælatum habent ordinarium, alia regularem. Jam vero hoc non est in usu, sed in omnibus religionibus, tam clericorum quam monachorum, superiores propriam jurisdictionem habent; hinc si qui sunt subditi Ordinariis, non videntur carere omnino jurisdictione, saltem immediata et quoad primam instantiam; de quo tamen consuetudo et indulta Apostolica servanda sunt, quia, ut dixi, inde manat hæc jurisdictio.

CAPUT II.

QUOTUPLEX SIT RELIGIONIS PRÆLATUS, ET QUEM INTER SE ORDINEM SERVENT.

1. *Triplex genus Prælatorum in unaquaque religione.* — Non inquirimus diversitatem Prælatorum in diversis religionibus, sed in eadem; nam prior diversitas magis solet esse

¹ Petrus Sutor, lib. 2 de Vita Carthusianorum, tract. 3, c. 2.

de nomine quam de re; in diversis enim religionibus idem est proportionalis modus Prælatorum seu superiorum, quamvis diversis nominibus appellantur: *Abbatibus, Prioribus, Guardianibus, Rectoribus*, etc. Quod si in eis sit aliqua diversitas quoad privilegia vel potestates, illa est accidentaria ad communem tractationem, quam nunc prosequimur, pendetque ex specialibus privilegiis, et statutis singularum religionum, ut obiter, quantum necesse fuerit, attingemus. Agimus ergo de varietate Prælatorum, qui in una et eadem religione, atque adeo in singulis esse possunt. Quæ diversitas, ut formalis sit (nam materialis nihil ad doctrinam refert), secundum majorem vel minorem universalitatem Prælationis sumenda est; non enim possunt aliter distingui, nisi secundum hierarchicum ordinem. Sic ergo triplex religionis Prælati generaliter distingui potest, scilicet, infimus, supremus et medius, prout Dionysius singulas hierarchias in tres ordines distinguere solet.

2. *Qui sint Prælati infimi, seu locales.* — Prælati infimi in religione sunt illi qui Conventuales seu locales vocantur, quorum unusquisque uni tantum monasterio præest, et in eo immediatam gerit Prælationem, ita ut infra se nullum alium Prælatum habeat. Hujusmodi est Abbas, verbi gratia, unius monasterii, Prior, Guardianus, etc., nam hos omnes vere Prælatos esse communis sententia est, ut notant Angel. et Sylv., verb. *Prælati*, et alii superiori capite, num. 6, citati. Quod etiam declarasse videtur Sixtus V, in 2 constitut. de Illegitimis, in qua priorem declaravit. Idemque Florentiæ declaratum fuisse quoad religionem Minorum in quodam capitulo generali refert Corduba, in Annotationibus ad Compendium privilegiorum, tit. *Guardianus*. Imo advertit Panormitanus, in cap. ult. de Regularibus, jure communi antiquo hoc tantum genus Prælatorum fuisse usitatum in religionibus, loquendo de propriis Prælati intrinsecis religioni; quia in singulis monasteriis erant singuli Abbates habentes per se regimen, neque unus Abbas subiciebatur alteri Abbati, sed omnes Episcopo loci, juxta c. *Abbatibus*, et c. *Monasteria*, 18, quæst. 2, et alia adducta capite præcedenti. Atque ita observatum fuisse tempore Basilii, Augustini et Benedicti, ex eorum regulis non obscure colligitur. Et idem significat Cassianus in suis institutionibus et collationibus de monachis Ægypti. Unde Basilius, regul. 35, ex fusioribus, ubi tractans quæstionem an expediat

in uno oppido plura esse monasteria, plane supponit, eo ipso quod essent distincta, nullo modo coalescere in unum corpus, et habere debere Prælatos inter se omnino condistinctos. Interdum vero legimus unum Abbatem præfuisse multis monasteriis, ut de Pachomio, in vita ejus, et cap. 43 et 57, apud Surium, tom. 3, die 14 Maii. Verisimile autem est omnia illa monasteria fuisse per modum unius, sicut nunc solet esse unum monasterium cum aliquibus residentiis annexis, quarum omnium unus est immediatus superior, licet vicarios habeat in diversis locis, qui economi vocantur in vita Pachomii, supra. Hinc etiam legimus apud Palladium, in Lausiaca historia, cap. 7, in tom. 7 Bibliothecæ, cum in monte Nitriæ quinque millia essent monachorum, ex quibus nonnulli erant Presbyteri, unum ex eis tantum fuisse primum Presbyterum, qui solus sacra Deo offerebat, et omnibus præerat. Postea vero inter diversa monasteria habentia distinctos Abbates, cæpit esse major unio sub uno Prælati proprio totius religionis, ut nunc videmus in omnibus fere Ordinibus, tam Monachalibus quam Mendicantibus, et respectu illius universalioris Prælati inferior est hic particularis, seu localis Præpositus, ut per se constat. Infimus autem a nobis appellatur, quatenus sub se non habet inferiorem Prælatum; nam, licet habere soleat vicarium sibi subordinatum, qui in aliquibus religionibus vocatur Prior respectu Abbatis, in aliis Superior respectu Prioris, vel Minister respectu Rectoris aut Præpositi, tamen, juxta communem sententiam, hic non est Prælati, quia non habet jurisdictionem propriam et ordinariam; aut enim nullam habet, sed solum economicam administrationem, aut solum habet delegatam, ut notat Sylvester, verb. *Prælati*, quem alii communiter sequuntur. Intelligitur autem de vicario non solum nomine, sed etiam re; nam, ut idem Sylvester notat, si, mortuo Abbate vel Priore, vicarius substituat cum sufficiente auctoritate, ille pro tunc Prælati censendus est, quia jurisdictionem habet ordinariam, quam delegare potest, et per eam absolvere a reservatis, etc. Idemque a fortiori est de illo, qui præest parvo conventui, immediate subjecto Provinciali aut Generali, quamvis propter parvitatem vicarius tantum nominetur. Quod sumi potest ex capite *In singulis*, de Statu monachorum, ibi: *Priorum Abbates proprios non habentium.*